

Vurdering

Gardermoen 13.9.25

Ungdommens liv skal være organisert på en slik måte at det gir mulighet for, når den tid kommer, å gjøre en triumferende entre inn i det sosiale livet. Ikke nølende, isolert eller ydmyket – men med hodet høyt hevet og sikker på seg selv (LM20, s.134).

Undervisvurdering

(LM20, s.151)

- «Undervisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i fag»
- «Kompetansemålene i de ulike fagene nås på ulik måte for hvert individ»

Sluttvurdering

(LM20, s.152)

- «Standpunktkarakterene skal avspeile ungdommens helhetlige kompetanse i fagene»
- «De voksne skal planlegge og legge til rette for at ungdommen får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenking, i ulike sammenhenger»

Hva er kompetanse?

«Kompetanse er å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning.» (Utdanningsdirektoratet, 2020)

Helhetlig kompetanse bygget på «21st Century skills» (NOU 2014:7)

Boks 8.4 Rammeverk i ATC21S

I ATC21S består rammeverket som beskriver kompetanse for det 21. århundre av ti ferdigheter fordelt på fire hovedkategorier:

Måter å tenke på (Ways of Thinking)

- Kreativitet og innovasjon
- Kritisk tenkning, problemløsning, beslutningstaking
- Å lære å lære, metakognisjon

Måter å arbeide på (Ways of Working)

- Kommunikasjon
- Samarbeid

Arbeidsredskap (Tools for Working)

- Informasjons-*literacy*
- IKT *literacy*

Å leve i verden (Living in the World)

- Medborgerskap – lokalt og globalt
- Liv og karriere
- Personlig og sosialt ansvar – inkludert kulturell bevissthet og kompetanse

Kilde: Binkley mfl. 2012.

Mer om kompetanse

- Tanggaard (2019, s. 116, 117) fremhever at man skal kunne gjøre noe i konkrete situasjoner, at kompetansen er til nytte og ikke bare en kultivering av kompetansen for måling som målsetting.
- Fauskevåg (2023, s. 257) fremhever at «den typen kunnskap som klarest gjør elevene kompetente, er den med en synlig praktisk nytte i verden».
- Et annet begrep for anvendelse er å handle eller være handlingsorientert, altså bruke kompetansen i ulike og konkrete situasjoner (NOU 2014:7, s. 54, 56).

Hvor finnes helhetlig kompetanse?

- Aldersblanding
- Hva ungdommene får til sammen – fellesskapet
- Feire hva minisamfunnet får til som en gruppe
- Ulik måte for hvert individ

Hvor finnes helhetlig kompetanse?

Grunnlaget for vurdering i et fag er kompetansemålene i læreplanen i faget.

Kompetansemålene skal forstås i lys av teksten «om faget" i læreplanen

(Utdanningsdirektoratet, 2024).

LM20 «om faget»:

- Fagets betydning for individ og samfunn
- Kunnskaps- og utforskningsområder
 - Nøkkeloppgaver

Nøkkeloppdagelser

- Reduserer ensidig fokus på kompetansemål
- Styrker innholdsorientert del av læreplanen
- Beskriver mål for ungdommens oppdagelser
- Ungdommenes nøkkeloppdagelser kan observeres
- En veiledning for observasjon
- Respons: forberede/endre miljøet på nytt
- Ulike nøkkeloppdagelser kan gjelde for ulike ungdom
- Steg på veien til, eller forbi, kompetansemål
(ulik måte for hvert individ)

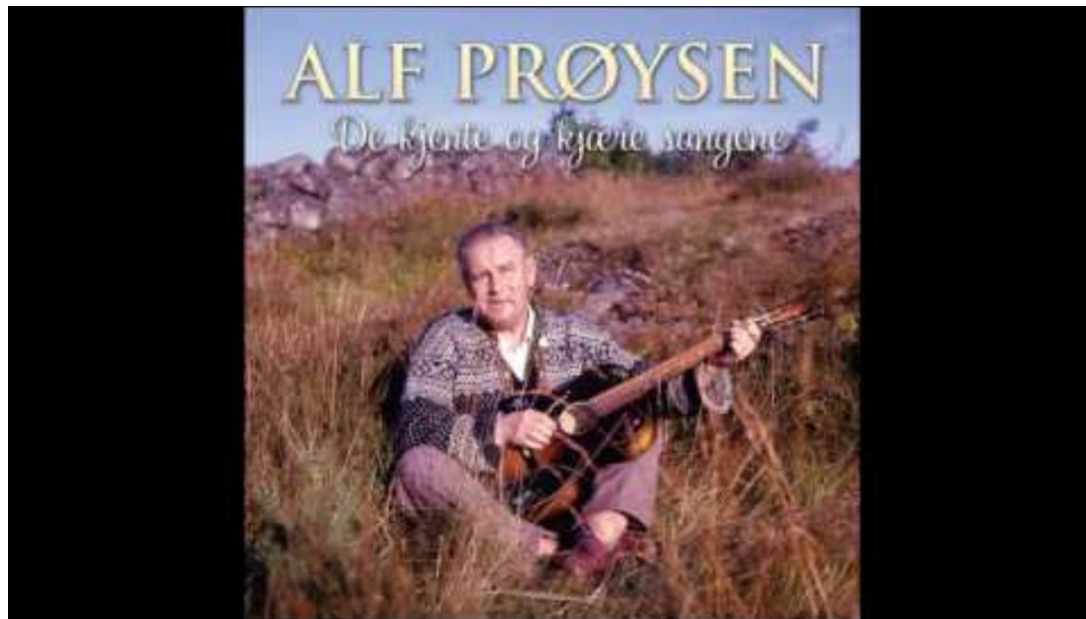

Hva gjør vi på slutten av 10.trinn?

- Markering
- Feiring
- Dele det vi har lært
- Oppsummering av alle ungdomsårene?

Diskuter to og to

- hva bekymrer deg om vurdering?**
- noter stikkord på en lapp**

Hompetitten, hompetatten, hompetuttenteia

Mjølkeruta kommer ifra Skomperud på heia

Hold deg i stolkarmen, lek du er med

Og dermed så homper vi opp og ned

Vi homper opp og ned

Vi homper opp og ned

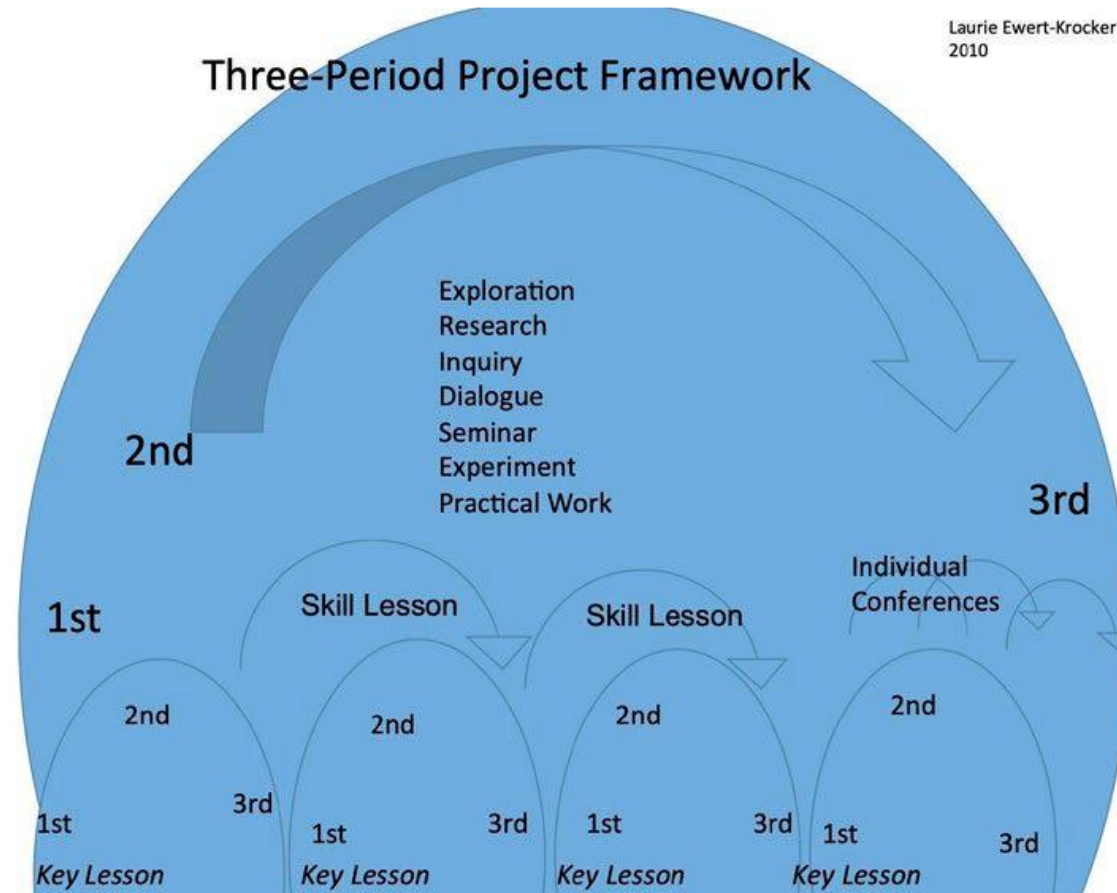
Vi homper opp, vi homper ned

Vi homper opp, vi homper ned

Eksempel utforskende arbeid melkerampe

Melkerampe i Selbu En av de sju melkerampene i Selbu som ble fredet i forbindelse med Kulturminneåret 2009. Foto: Birger Lindstad / Riksantikvaren

Hva er et utforskende arbeid?

(LM20, s.148-149)

Step 1	Introduksjon Gruppeplanlegging Fordele jobber Forskningsmateriale	Nøkkelpresentasjoner <u>Praktisk arbeid</u>	Nøkkelpresentasjoner <u>Praktisk arbeid</u>	<u>"Miniforskning"</u> - Temaer for individuelle studier
	Utvikle de forskjellige jobbene - Studieturer/eksperter	Nøkkelpresentasjoner <u>Praktisk arbeid</u>	Laboratorieaktiviteter	<u>Praktisk arbeid</u> Seminar
2	Sjekk - Kilder - Notater - Arbeidene Gruppediskusjoner	Arbeid med språk <u>Praktisk arbeid</u>	<u>Praktisk arbeid</u> Laboratorieaktiviteter	<u>Sjekk "miniforskning"</u> Planlegg presentasjon
	Sjekk – siste vitenskapelige undersøkelser <u>Fullfør praktisk arbeid</u>		Presentasjoner for klassen Lever inn <u>"miniforskning"</u> og album	Gruppeevaluering Individuell evaluering Voksen/elev tilbakemelding
3				

Hva er et utforskende arbeid?
Eksempel på kalender

Melkerampe

Ungdommene har oppdaget at det i gamle dager på gården var noe som het melkerampe – de har lurt på:

- Hva var/er en melkerampe
- Hvorfor busstoppene ligger der de gjør
- De savner et sted å henge
- De savner et sted å levere/hente pakker
- De lurte på hvordan man kan løfte noe tungt over til et transportmiddel
- De ønsker en selvbetjeningsbutikk

Melkerampe

Mulige måter å demonstrere forståelse, kunnskap og gjennomføring som kan vurderes

- Bygge/restaurere en melkerampe
- Skrive en tekst på norsk/engelsk med en historisk og en teknisk del
- Studere og tolke teksten til Hompetitten
- Vise og forklare matematiske forhold med konstruksjonen til melkerampe
- Bokseminarer
- Musikkseminar
- Matematikkseminarer
- Praktisk arbeid
- Rollespill

Melkerampe

Vurderingskriterier for bygging/restaurering av melkerampe for de som velger det (som en *sjekkliste* med punkter som kan krysses av for godkjent eller ikke)

- Reisverket til melkerampen skal bygges
- Materialene skal være holdbare, tresort og/eller impregnert trevirke skal grunngis
- Sammenføyninger skal være tette og det skal beskrives sammenføyningsmetode som er brukt
- Rampen skal være i vater og stå støtt
- Melkerampen skal kunne bære 500kg
- Høyden skal være slik at en tung vare lett kan overføres fra/til transportmiddel
- Det skal lages en dokumentasjon for rampen og for bruken, på norsk og på engelsk, med målsatt tegning
- Prosessen og rampen skal presenteres muntlig og praktisk for en gruppe
- (frist for avslutning av oppgaven kan settes inn)

Melkerampe

Andre vurderingskriterier som sjekkliste utarbeides dersom ungdommene velger melkerampe som «sladder/nyhets-stasjon», som post-sted, som treff, som konsertsted, rollespill, hente og levere varer, salgssted, gjemmested, dekor, låse fast sykkelen.

Melkerampe

Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek

Andre vurderingskriterier som sjekkliste utarbeides dersom ungdommene velger historie.

- Når startet det, og når sluttet det og hvorfor?
- Håndtering av melk
- Nasjonal og internasjonal geografi og hvordan ble melkeruter og nye veier til?
- Miljøkrangel om melkekjøring (e24.no)

Melkerampe

Andre vurderingskriterier som sjekkliste dersom ungdommene velger

- Høyden på understellet og avstanden til veien var ikke overlatt til tilfeldighetene. Fysikk. Plassering ved vei. Eksperimenter med løfting og transport.
- Snekring og dekorering, årstidsvariasjoner (vindu eller frontdeksel?). Materialbruk. Sammenføyningsmetoder. Fargevalg. Lage arbeidstegning. Salg av ulike modeller.
- Solcelle og lys

Kjennetegn på måloppnåelse. Generelle for alle fag.

	Høy måloppnåelse (5–6)	Middels måloppnåelse (3–4)	Lav måloppnåelse (2)	Manglende vurderingsgrunnlag (1)
Kompetanse/ produkt	Du viser svært god kompetanse om temaet/ leverer et utfyllende produkt. Produktet ditt dekker alle relevante aspekter av temaet grundig.	Du viser en del kompetanse om temaet eller viser denne kompetansen på annen måte/leverer et produkt som viser dette. Produktet ditt dekker de fleste relevante aspekter av temaet.	Du viser liten kompetanse i temaet eller leverer et lite utfyllende produkt. Produktet ditt dekker kun noen få aspekter av temaet, ofte overfladisk.	Du viser ingen kompetanse i temaet og/ eller leverer ikke noe arbeid.
Fagspråk	Du bruker presist fagspråk. Fagterminologi anvendes korrekt og naturlig.	Du bruker fagspråk. Fagterminologien anvendes, men kan ha enkelte unøyaktigheter.	Du bruker enkelte fagbegreper. Fagterminologi anvendes, men ofte feil eller mangelfullt.	Du bruker ikke fagbegreper.
Utforskning og refleksjon	Du utforsker, gjør rede for og reflekterer, selvstendig over faglige emner. Du viser kritisk tenkning og evne til selvstendig analyse.	Du utforsker, gjør rede for og reflekterer over faglige emner. Du viser forståelse, men refleksjonene er ikke alltid dyptgående.	Du utforsker, gjør rede for og reflekterer over noen faglige emner på en enkel måte. Refleksjonene dine er overfladiske og viser begrenset forståelse.	Du utforsker eller reflekterer ikke over faglige emner.
Presentasjon	Du presenterer temaet på en forståelig og oversiktlig måte. Informasjonen er godt strukturert og lett å følge.	Du presenterer temaet på en forståelig måte. Informasjonen er strukturert, men kan være noe uoversiktlig.	Du presenterer temaet på en ufullstendig måte. Informasjonen er dårlig strukturert og vanskelig å følge.	Du presenterer ikke temaet, eller presenterer på en uforståelig måte.

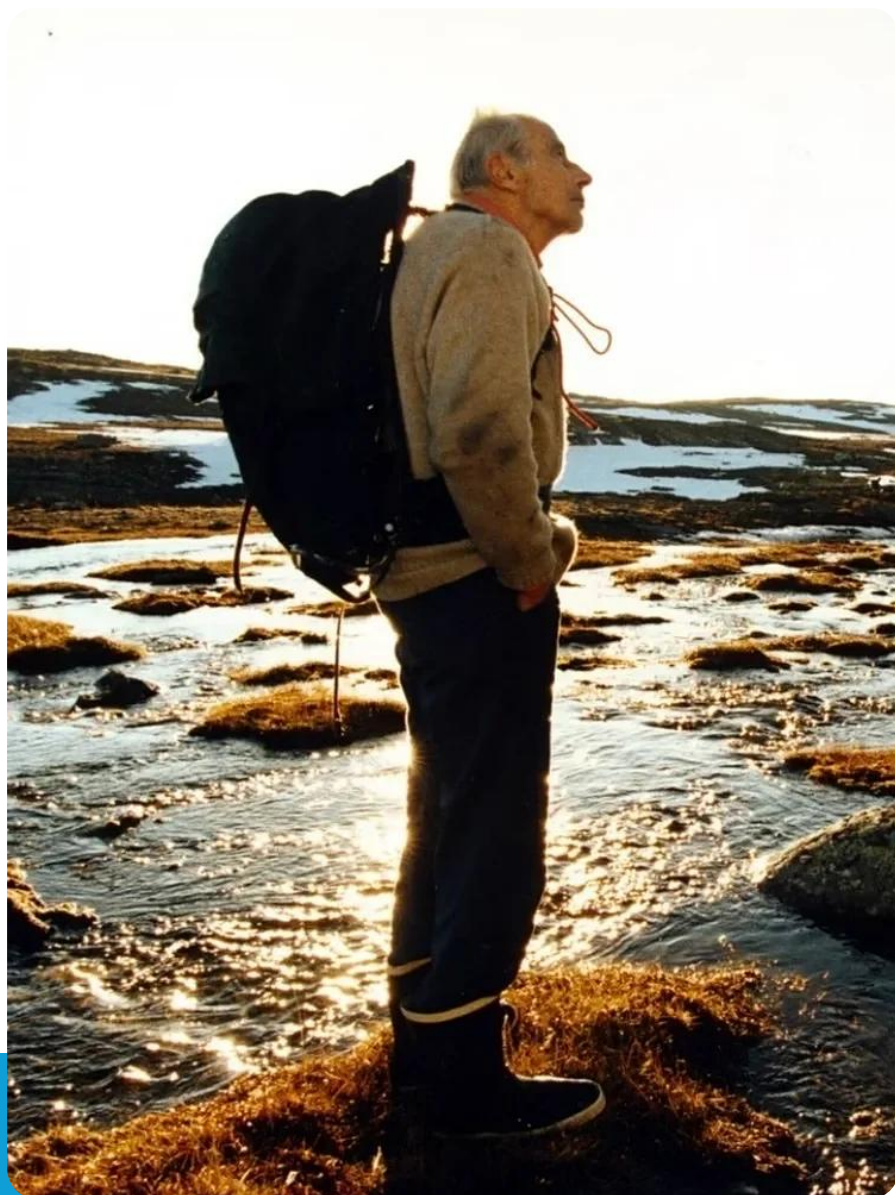
Samarbeid to og to

Lag planleggingsdokument for et utforskende arbeid som du tror ungdommene kan se i deres miljø.

Forslag: Planlegg to og to – komme på en idé hver og brainstorme disse. Dele etterpå med to andre.

Hvis du synes det er vanskelig å komme i gang, er dette noen forslag:

- Slipestein
- Lunsj
- Lys og varme
- Renhold
- Avfall
- Utedo
- Melkerampe
- Binders
- Skolevei
- Wiener
- Gjenbruk
- Hotell
- Drivhus
- Gapahuk
- Nytt jorde
- Plantekasser
- Hydroponi
- Personnummer (1964)
- Butikk
- Høner
- Lage tursti med quiz
- Soppdyrking

Det var opplevelsen som beriket Arne Næss da han klatret, enten det var i Himalaya, Jotunheimen eller på Kolsåstoppen.

Det viktige var å være sammen med fjellet. Målet var ikke å nå toppen, men “å være” i naturen.

Ha sin egenverdi i det å være.

Kilder

- [DigitaltMuseum](#)
- Fauskevåg, O. (2023). Hva slags kunnskap er kompetanse? I I. Haslund (Red.), *Pedagogisk grunnlagstenkning - Kunnskap, læring og danning i lærerprofesjonen*. Cappelen Damm akademisk.
- <https://www.musixmatch.com/lyrics/Alf-Pr%C3%B8ysen/Hompetitten>
- <https://e24.no/naeringsliv/i/dOGv81/miljoekrangel-om-melkekjoering>
- [Melkerampe – Wikipedia](#)
- [Kongsvinger Melkerampe, Mjølkerampe | FINN-torget](#)
- [Melk – Wikipedia](#)
- [Melkerampe – Mohaug Treprodukter](#)
- [melkerampe – Store norske leksikon](#)
- [Melkeramper - dagliglivets kulturminner – Riksantikvaren](#)
- [Norsk rutebilhistorie – Wikipedia](#)
- NOU 2014:7. (2014). *Elevenes læring i fremtidens skole — Et kunnskapsgrunnlag*. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/e22a715fa374474581a8c58288edc161/no/pdfs/nou201420140007000dddpdfs.pdf>
- Tanggaard, L. (2019). *Læringsglemsel* (Bd. 2). Klim.

nina.johansen@montessorinorge.no

karlebruun@gmail.com

Matematikk?

Vurdering og utforskende arbeid

Ny innsikt?